

IOANNIDIS

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2005. szeptember 15.*

A C-258/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour du travail de Liège (Belgium), a Bírósághoz 2004. június 17-én érkezett, 2004. június 7-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Office national de l'emploi**

és

Ioannis Ioannidis

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues (előadó), M. Ilešič és E. Levits bírák

* Az eljárás nyelve: francia.

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett írásbeli észrevételeket:

- az Office national de l'emploi képviselőjében Y. Denoiseux és G. Lewalle ügyvédek,
- a belga kormány képviselőjében Y. Denoiseux és G. Lewalle ügyvédek,
- a görög kormány képviselőjében S. Bodina és Z. Chatzipavlou és M. Apessos, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében M. Condou és D. Martin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának 2005. június 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 12., 17. és 18. cikk értelmezésére vonatkozik.

2 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az I. Ioannidis és az Office national de l'emploi (a továbbiakban: az „ONEM”) között folyamatban lévő eljárásban került előterjesztésre, amelynek tárgya az érintett által benyújtott, a belga jogban szabályozott áthidaló járadék iránti kérelem megtagadásáról szóló, az utóbbi által hozott határozat.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az EK 12. cikk (1) bekezdése kimondja:

„E szerződés alkalmazási körében és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.”

4 Az EK 17. cikk alapján:

„(1) Létrejön az uniós polgárság. Uniós polgár mindenki, aki valamely tagállam állampolgára. Az uniós polgárság kiegészíti, és nem helyettesíti a nemzeti állampolgárságot.

(2) Az uniós polgárokat megilletik az e szerződés által rájuk ruházott jogok, és terhelik az e szerződésben előírt kötelezettségek.”

- 5 Az EK 18. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a Szerződésben és a végrehajtására hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz.
- 6 Az EK 39. cikk (2) bekezdése alapján a munkavállalók szabad mozgása magában foglalja minden, az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében.
- 7 Az EK 39. cikk (3) bekezdése szerint a „közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okok alapján indokolt korlátozásokra is figyelemmel, a munkavállalók szabad mozgása jogot biztosít a munkavállalónak arra, hogy:

a) tényleges állásajánlatokra jelentkezzen;

[...]”

- 8 Az 1992. július 27-i 2434/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 245., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 69. o.) által módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.; a továbbiakban: az 1612/68 rendelet) 7. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgára a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

A nemzeti szabályozás

9 A belga szabályozás „áthidaló járadéknak” nevezett munkanélküli járadék nyújtását rendeli el azon fiatalok részére, akik tanulmányaikat befejezve első állásukat keresik.

10 Az 1996. december 13-i királyi rendelet (*Moniteur belge*, 1996. december 31., 32265. o.) által módosított, a munkanélküliségről szóló 1991. november 25-i belga királyi rendelet (*Moniteur belge*, 1991. december 31., 29888. o.; a továbbiakban: a királyi rendelet) 36. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Az áthidaló járadékra az a fiatal munkavállaló jogosult, akinek az esetében az alábbi feltételek teljesülnek:

- 1° tanulmányi kötelezettségeit teljesítette;

- 2° a) a gimnáziumi vagy a szakközépiskolai tanulmányok[at] befejezte valamely nemzeti közösség által szervezett, támogatott vagy elismert oktatási intézményben; vagy

[...]

h) az Európai Unió más tagállamában tanulmányok[at] folytatott, vagy az oktatásban részt vett, ha emellett az alábbi feltételek is egyidejűleg fennállnak:

— az érintett fiatal akkreditált okiratokkal tanúsítja, hogy a tanulmányok, illetve az oktatás a fentebb felsoroltakkal egyszintű, és azokkal egyenértékű;

— a támogatás igénylésének időpontjában az érintett fiatal Belgiumban lakóhellyel rendelkező, az EK-Szerződés 48. cikke szerinti migráns munkavállalók eltartott gyermeke.

[...]"

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11 Görögországban folytatott középfokú tanulmányai befejezését követően a görög állampolgárságú I. Ioannidis 1994-ben Belgiumba költözött. A Görögországban szerzett bizonyítványát egyenértékűnek ismerték el a Belgiumban a főiskolai képzésben való részvételt lehetővé tévő középfokú végzettséggel.

12 Hároméves tanulmányai elvégzését követően I. Ioannidis 2000. június 29-én az Haute Ecole de la Province de Liège André Vésale által kibocsátott gyógytornász diplomát szerzett, majd ezt követően teljes munkaidős állást keresőként nyilvántartásba vetette magát az Office communautaire et régional de la formation professionnelle et de l'emploi nál (közösségi és regionális szakmai képzési és munkaügyi hivatal).

- 13 2000. október 10. és 2001. június 29. között az érintett Franciaországban, technikai minőségben fül-, orr- gégeész orvosokból álló társadalmi szervezettel kötött munkaszerződés keretében fizetett, egyensúlyzavarokra szakosodott átképzésben vett részt.
- 14 Belgiumba visszatérve 2001. augusztus 7-én áthidaló járadék iránti kérelemmel fordult az ONEM-hez.
- 15 Az ONEM 2001. október 5-i határozatával elutasította ezt a kérelmet arra hivatkozva, hogy I. Ioannidis nem valamely belgiumi nemzeti közösség által szervezett, támogatott vagy elismert oktatási intézményben végezte középfokú tanulmányait, amint azt a királyi rendelet 36. cikke (1) bekezdése első albekezdése 2. pontjának a) alpontja előírja.
- 16 I. Ioannidis megtámadta a fenti határozatot a Tribunal du travail de Liège előtt. Ez a bíróság 2002. október 7-i ítéletével megsemmisítette a hivatkozott határozatot, megállapítva, hogy „a járadék iránti kérelem benyújtásakor a kérelmező migráns munkavállaló volt, mivel előtte Franciaországban dolgozott”, és hogy a „királyi rendelet 36. cikke [...], amennyiben azt úgy értelmezzük, ahogy azt a közigazgatási szerv tette, nyilvánvalóan ellentétes az [EK 39.] cikkel”.
- 17 A fenti ítélet ellen az ONEM által benyújtott fellebbezést követően a Cour du travail de Liège megállapította, hogy I. Ioannidis nem teljesítette a nemzeti szabályozás által előírt vagylagos feltételek egyikét sem. Különösen, nem teljesítette a királyi rendelet 36. cikke (1) bekezdése első albekezdése 2. pontjának a) alpontjában a középfokú tanulmányoknak Belgiumban való elvégzésére vonatkozó követelményt, sem a fenti rendelkezés h) pontjában előírtakat. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte,

hogy az érintett által egy másik tagállamban végzett középfokú tanulmány, a bemutatott okiratokkal igazoltan, a királyi rendelet hivatkozott a) pontjában utalt tanulmányokkal egyenértékű és azonos szintű. Másrésztől, a fenti bíróság szerint, semmilyen bizonyíték vagy irat nem támasztotta azt alá, hogy az érintett által az áthidaló járadék iránti kérelem benyújtásának időpontjában I. Ioannidis szülei Belgiumban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállalók lettek volna.

- 18 Megvizsgálva egy, I. Ioannidisszal szemben fennálló esetleges közvetett hátrányos megkülönböztetést, tekintettel arra, hogy az áthidaló járadék megtagadásának egyetlen oka az volt, hogy az érintett nem a belga hatóságok által szervezett, támogatott vagy elismert oktatási intézményben fejezte be középfokú tanulmányait, noha a származási országban ezzel egyenértékű tanulmányokat végzett, a Cour du travail de Liège úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi előzetes döntéshozatal iránti kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ellentétes-e a közösségi joggal (különösen az EK 12., [EK] 17. és [EK] 18. cikkel) az (a munkanélküliségről szóló, 1991. november 25-i belga királyi rendelethez hasonló) az elvileg 30 évesnél fiatalabb álláskeresők részére az általuk elvégzett középfokú tanulmányok alapján úgynevezett áthidaló járadékot biztosító tagállami szabályozás, amely a más tagállamok állampolgárságával rendelkező álláskeresők tekintetében olyan – a saját állampolgárokra szintűgy vonatkozó — feltételt támaszt, hogy e járadékban kizárólag akkor részesülhetnek, ha az előírt tanulmányokat (a fent hivatkozott királyi rendelet 36. cikke 1. pontjának első bekezdése és 2. pontja a) alpontjának megfelelően) valamely, a három nemzeti közösség egyike által szervezett, támogatott vagy elismert oktatási intézményben fejezték be, és amely alapján ezt a áthidaló járadékot megtagadták azon fiatal álláskeresőtől, aki nem migráns munkavállaló családtagja, azonban olyan másik tagállam állampolgára, ahol – mielőtt az Unión belül mozgott volna — olyan középfokú tanulmányokat folytatott és fejezett be, amelyeket egyenértékűnek ismernek el azokkal a tanulmányokkal, amelyeket azon állam hatóságai követelnek meg, ahol az áthidaló járadék iránti kérelmet benyújtották?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

19 A nemzeti bíróság a kérdésével lényegében azt kérdezi, hogy ellentétes-e a közösségi joggal, ha valamely tagállam megtagadja az áthidaló járadékot más tagállam állampolgárságával rendelkező, első állást kereső kérelmezőtől, csupán azért, mert az érintett más tagállamban fejezte be középfokú tanulmányait.

20 Bevezetésképpen e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést bizonyos közösségi rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, a Bíróságnak biztosítania kell a nemzeti bíróság számára a közösségi jog értelmezésének minden olyan elemét, amely szükséges az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott az ezekre a kérdése megfogalmazásában, akár nem (lásd különösen a C-241/89. sz. SARPP-ügyben 1990. december 12-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-4695. o.] 8. pontját és a C-456/02. sz. Trojani-ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-7573. o.] 38. pontját).

21 A jelen ügyben fel kell idézni, hogy egy más tagállamban állást kereső, valamely tagállam állampolgárai az EK 39. cikk hatálya alá tartoznak, és így a fent hivatkozott rendelkezés (2) bekezdésében előírt egyenlő bánásmód jogát kell rájuk alkalmazni.

22 Amint a Bíróság már kimondta, figyelembe véve az uniós polgárság bevezetését és az uniós polgárok által élvezett egyenlő bánásmóddhoz való jog értelmezését, nem lehet az EK 39. cikk (2) bekezdésének hatálya alól kizárni egy olyan pénzügyi jellegű kedvezményt, amelynek célja valamely tagállam munkaerőpiacán álláshoz való hozzáférés elősegítése (a C-138/02. sz. Collins-ügyben 2004. március 23-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-2733. o.] 63. pontja).

- 23 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kérdéses nemzeti szabályozás szerinti áthidaló járadék szociális kedvezmény, melynek a célja segíteni a fiatalok átjutását az oktatásból a munkaerőpiacra (a C-224/98. sz. D'Hoop-ügyben 2002. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-6191. o.] 38. pontja).
- 24 Ugyancsak az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, a hivatkozott járadék iránti kérelem benyújtásának időpontjában, I. Ioannidis valamely tagállamban állampolgársággal rendelkező kérelmezőnek minősült, aki tanulmányainak befejezését követően más tagállamban keresett állást.
- 25 A fenti feltételekre tekintettel az érintett alappal hivatkozhat az EK 39. cikke arra vonatkozóan, hogy nem lehet vele szemben az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetést alkalmazni az áthidaló járadék megadásának vonatkozásában.
- 26 Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján, az egyenlő bánásmód elve nemcsak az állampolgárság alapján történő nyilvánvaló hátrányos megkülönböztetést tiltja, de minden rejtett módon való hátrányos megkülönböztetést is, amelyek egyéb megkülönböztető kritériumok alkalmazása által ténylegesen ugyanarra az eredményre vezetnek (lásd különösen a 152/73. sz. Sotgiu-ügyben 1974. február 12-én [EBHT 1974., 153. o.] 11. pontját és a C-209/03. sz. Bidar-ügyben 2005. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2119. o.] 51. pontját).
- 27 A nemzeti szabályozás eltérő bánásmódot vezetett be azokkal a polgárokkal szemben, akik a középfokú tanulmányaikat Belgiumban fejezték be, valamint azokkal

szemben, akik azt valamely másik tagállamban végezték, és csak az előbbieket jogosultak áthidaló járadékra.

- 28 Ez a feltétel főként a más tagállam állampolgárságával rendelkező kérelmezők számára hátrányos. Ugyanis ha a járadék megadásának feltételéül az oklevél Belgiumban való megszerzését írja elő a szóban forgó szabályozás, e feltételt az adott tagállam állampolgárai általában könnyebben teljesíthetik.
- 29 Az ilyen eltérő bánásmód csak akkor igazolható, ha objektív, az érintett személyek állampolgárságától független és a nemzeti szabályozás által jogosan megvalósítani kívánt célkitűzéssel arányos megfontolásokon nyugszik (a C-237/94. sz. O'Flynn-ügyben 1996. május 23-án hozott ítélet [EBHT 1996., I-2617. o.] és a fent hivatkozott Collins-ügyben hozott ítélet 66. pontja).
- 30 Így, amint a Bíróság már kimondta, jogos a nemzeti jogalkotó részéről az a törekvés, hogy megbizonyosodjon a járadék kérelmezői és a földrajzi munkaerőpiac közötti valós kapcsolat fennállásáról (a fent hivatkozott D'Hoop-ügyben hozott ítélet 38. pontja).
- 31 Mindenesetre, a középfokú tanulmányok befejezését tanúsító oklevél megszerzésének helyére vonatkozó egyedüli feltétel túlzottan általános és kizárólagos jellegű. Ez a feltétel ugyanis indokolatlanul részesít előnyben egy olyan tényezőt – kizárva minden más jellemző tényezőt –, amely a járadék kérelmezője és a földrajzi munkaerőpiac közötti valós és tényleges kötődés szempontjából nem szükségszerűen jellemző. Ezért ez túlmegy a cél eléréséhez szükséges mértéken (a fent hivatkozott D'Hoop-ügyben hozott ítélet 39. pontja).

- 32 Másrészt, a királyi rendelet 36. cikke (1) bekezdése első albekezdése 2. pontjának h) pontjából következik, hogy olyan kérelmező, aki középfokú tanulmányait nem Belgiumban végezte, jogosult az áthidaló járadékra, ha ugyanilyen szintű és egyenértékű tanulmányokat végzett egy másik tagállamban, és az EK 39. cikk szerinti, Belgiumban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállalók eltartott gyermeke.
- 33 Az a tény, hogy I. Ioannidis szülei nem Belgiumban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállalók, nem lehet kizárólag a kérelmezett járadék megtagadásának indoka. Lényegében ez a feltétel nem igazolható azon az alapon, hogy biztosítja a kérelmező és az érintett földrajzi munkaerőpiac közötti tényleges kapcsolat meglétét. Egy olyan elem alapszik, amelyet nem lehet a valós és hatékony kapcsolat vonatkozásában reprezentatívnak tekinteni. Mindenesetre, nem zárható ki egy I. Ioannidis-hez hasonló személy, aki valamely tagállamban folytatott középfokú tanulmányai befejeztével egy másik tagállamban végzi a felsőfokú tanulmányait, és az ott megszerzett oklevél igazolja az ezen tagállam munkaerőpiacával fennálló valós kapcsolatot, még akkor is, ha ő maga nem az adott tagállamban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállalók eltartott gyermeke. Ezért ez a feltétel szintén túlmegy a cél eléréséhez szükséges mértéken.
- 34 Hozzá kell tenni, hogy az áthidaló járadék az 1612/68 rendelet 7. cikk (2) bekezdése értelmében szociális kedvezménynek minősül (a fent hivatkozott D’Hoop-ügyben hozott ítélet 17. pontja).
- 35 Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján, az 1612/68 rendelet 7. cikkében megfogalmazott egyenlő bánásmód elvének – ami minden olyan kedvezményt magában foglal, függetlenül attól, hogy az a munkaszerződéshez kapcsolódik-e, vagy sem, amelyet általában a hazai munkavállalók esetében, objektív munkavállalói minőségük folytán vagy az állam területén való lakóhellyel rendelkezés egyszerű ténye alapján elismernek – az is célja, hogy megakadályozza a munkavállaló eltartott leszármazójával szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetést (lásd különösen a 32/75. sz. Cristini-ügyben 1975. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 1975.,

1085. o.] 19. pontját, a 94/84. sz. Deák-ügyben 1985. június 20-án hozott ítélet [EBHT 1984; 1873. o.] 22. pontját és a C-337/97. sz. Meeusen-ügyben 1999. június 8-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-3289. o.] 22. pontját).

36 A fentiek alapján a Belgiumban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállaló eltartott gyermekét az 1612/68 rendelet 7. cikk (2) bekezdése értelmében megilleti az áthidaló járadék, függetlenül attól, hogy fennáll-e a valós kapcsolata az érintett földrajzi munkaerőpiaccal.

37 A fenti megfontolásokra tekintettel, szükségtelen az EK 12., az EK 17. és az EK 18. cikk értelmezéséről határozni.

38 A fentiekre tekintettel, azt a választ kell adni az előterjesztett kérdésre, hogy ellentétes az EK 39. cikkel az, ha valamely tagállam valamely más tagállam első állást kereső olyan állampolgárától, aki nem az előbbi tagállamban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállaló eltartott gyermeke, kizárólag azon okból tagadja meg az áthidaló járadékot, hogy az érintett más tagállamban fejezte be a középfokú tanulmányait.

A költségekről

39 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Ellentétes az EK 39. cikkel az, ha valamely tagállam valamely más tagállam első állást kereső olyan állampolgárától, aki nem az előbbi tagállamban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállaló eltartott gyermeke, kizárólag azon okból tagadja meg az áthidaló járadékot, hogy az érintett más tagállamban fejezte be a középfokú tanulmányait.

Aláírások